koji poduzeću našega dr. Holuba ni najmanje nisu bili skloni. Već pri dolazku bje njegova prtljaga, akoprem znanstveno putnička, taksirana poput prtljage kakova importera, ter morade platiti 2000 for. uvoznine. Osim toga nadao se on bio zaslužiti u Kaplandiji što predavanji, što liečničkom praksom troškove za putovanje u nutarnju Afriku, ali i to mu je vrelo evo presahnulo, i to stranom sa neprijaznosti engleske vlade u Kaplandiji, stranom opet sa nerodice i kužnih bolestih, od kojih je tada Kaplandija sbilja stradala bila. U velikoj ovoj nevolji njegovoj, pa i kašnje, kad je stradao bio, prodrev u zemlju lupežkih Mašukulumba, našio se je domaćih i njih darežljivih ruku: na čelu Njeg. Veličanstvo sam car Franjo Josip I., gradjanstvo grada Beča, Praga, njegova rodnog mjesta Holica, družtva i novine austrijske i ugarske polovine naše monarkije, pa čak i Njemačke, — svi se natjecahu priskočiti pioniru znanosti, dr. Holubu, u pomoć. Tako mu bijsše moguće vratiti se natrag u našu sredinu i sa drugog svog putovanja po Africi, koje nam eto opisuje u djelu: „Von der Capstadt in's Land der Maschulumben" u god. 1883—1887.

Glavna skupština „družtva za poljepšavanje grada"

dne 27. siečnja 1889.

Blagajna družtva.

U blagajni bijaše preostatak od god. 1887. 301 for. 58 nvč. Za godinu 1888. bijaše prinos grada Karlovca 500 for. — Knjiga broj I. od utemeljiteljah 97 for. 80 nvč. — Knjiga broj II. od podupirateljah 155 for — Gosp. Ivan N. Modrušan c. kr. nadingineur c. kr. mornarice, kao utemeljitelj 25 for. — Kao utemeljitelji sa prinosi po 2 for. pristupili: gosp. Gustav Findeis, gdje S. Findeis i Th. Reiner, skupa 6 for. — Uplačeno članarine direkte blagajni 2 for. 80 nvč. — Kamati od god. 1887. 11 for. 41 nvč., od god. 1888. 4 for. 18 nvč., skupa 15 for. 59 nvč. — Slavni c. kr. častnički sbor pukovnije bar. Ramberga br. 96. 35 for. 60 nvč. — — Slavni c. kr. častnički sbor kadetske škole 14 for. 10 nvč. — Slavni c. kr. častnički sbor artil. divizije br. 26, 6 for. 30 nvč. — Slavni c. kr. častnički sbor Zeugs-artilerije u Karlovcu 1 for. 50 nvč. — Slavni c. kr. častnički sbor Corps-artilerije pukovnije broj 13, 2 for. 70 nvč. — Slavni kr. častnički sbor kr. ugarske 26. domobranske polubrigade 17 for. 90 nvč. — Gosp. I. Jelenc za urešenje pred kućom 15 for. — G. N. Šebešić dar 1 for. Zatim unišlo je: za prodana drva 16 for. 50 nvč. — Za prodanu travu 1 for. 40 nvč. — Kazna g. Dragutina Popovića 6 for. — Unišao zaostatak od god. 1887. prilog br. 10, 14 for. 40 nvč. Svega 1.236 for. 17 nvč. — Izdatak: Za 30 novih klupah po 8 for., 240 for. — Plaća vrtljaru 70 for. — Plaća nadziratelju Zahariji 180 for. — Težaci 179 for 60 nvč. — Drvlje 98 for. 69 nvč. — Cvieće 32 for. 15 nvč. — Sjemenje 5 for. 20 nvč — Pjesak 59 for. — Novine 7 for. 75 nvč. — Providba podvorniku 25 for. 28 nvč. — Kipi kod kapeliee sv. Josipa (Križ) 10 for. 50 nvč. — Dječje zabavište 27 for. 90 nvč. — Jedna kola 25 for. — Jedne ljestve 4 for 30 nvč. — Razne potreboće 26 for. 40 nvč — Pisarske potreboće 1 for. — Skupa 992 for. 77 nvč.

Ostaje za godinu 1889. 243 for. 40 nvč.
U karlovačkoj štedioni uloženo 200 for.
U blagajni u gotovom 43 for. 40 noč.
Prenos za god. 1889. 243 for. 49 nvč.

L. Rokšandić
blagajnik.

Brlog na Kupi i njegovi gospodari.

(Napisao Emilij Laszovsky.)

I.

U našoj domovini ima jošte silesija drevnih i po poviest našu znamenitih gradova i dvorova s kojih prošlosti ili je sasma malo ili upravo ništa spomenuto i napisano. Medju ove spada i Brlog na Kupi. Prem ne zauzimlje Brlog eno mjesto u povjesti našega naroda, kao Ozalj, Cetinj, Medved-grad, Kalnik i drugi, to je ipak dostojan, da se o njegovoj prošlosti nešto prozbori, već s toga razloga, što se sa svojom ogromnom veličinom lahko takmiti može sa najvećima gradinama naše domovine i što je njime nekoć vladala silna ruka Frankopana i Zrinjskih.

Crtajući njegovu prošlost valja nam sve do godine 1682. svedjer pred očima imati prošlost grada ozaljskog, jer Brlog bijaše „pertinentiae arcis Ozalj". — Tako je naravno, da se prošlost obojih gradina uzporedno razvijala. Moram jošte spomenuti, da sve do drugog decenija XVIII. vieka nenalazimo Brlog u njednoj listini pod imenom „arx", već svagdje „curia" ili „bona".

* * *

Vrieme, kad je Brlogu položen prvi temelj, ne mogu upravo točno opredieliti, a da ne nagadjam, pošto o tom nikakove izprave (izvori) nemam. Neću pogriešiti, kad uztvrdim, da mu je temelj položen po svoj prilici za Stjepana grofa Frankopana ozaljskoga tamo u prvoj polovici 16. vieka. Da je već u drugoj polovici šestnajstog vieka obstojao, dokazuje nam nagoda Stjepana Frankopana ozaljskog i Nikole IV. Zrinjskog od god. 1562. — Poslie smrti naime Katarine Frankopanke († 1562.), sestre Stjepana ozaljskog, a prve žene Nikole Zrinjskog, sklope ova dvojica sliedeću nagodu: Nikola Zrinjski i Stjepan ozaljski pred tadanjim naddvornikom Tomom Nadaždom, sklapaju nagodu, po kojoj Stjepan ozaljski sve gradove, spadajuće na dio njegove sestre Kate, kao vlastnost Nikole Zrinjskog i njegovih sinova Jurja, Krste i Nikole priznaje. Ujedno dozvoljuje, da i ostale njegove gradove, dok žive, zajedno s njim vladati mogu, a po njegovoj smrti imadu njima sa svim pripasti.

U toj se dakle nagodi potanko spominju sva pristojališta (pertinentiae) grada Ozlja sa svojimi imanji, a medju njima i izrično Brlog (zem. ark. N. R. A. fasc. 1645 br. 25)

Poslie smrti Nikole Zrinjskog pod Sigetom god. 1566. imali su njegovi sinovi Juraj IV., Krsto i Nikola V. silnih neprilika, jer god. 1564. 21. listopada izadje naredba od kralja Maximilijana II., kojom se darovanje gradova, na dio Kate Frankopanke spadajućih, učinjeno po Stjepanu Frankopanu ozaljskom, smatra kao nepriznato.

Kao razlog s kojeg se smatra darovanje Stjepana ozaljskog kao nepriznato navadja, da je Stjepan ozaljski posljedni od ove loze Frankopana, te da toga radi imadu njegovi gradovi pripasti fisku. Juraj Zrinjski podnese odma molbu na kralja Maximilijana motiviranu zasugami svog roda, a osobito svoga otca mokć ujedno, da kralj potrdi potrdi darovanje Stjepana Frankopana. Da li je kralj potvrdio ili nije, to neznamo, nu čini se, da fiskus proti istom nikakovih odlučnih koraka nakon toga učinio nije.

Jedva što se je s ove strane izbavio neprilika, eto opet novih! Proti braći Zrinjskim podignu se rodjene sestre, tražeći dio od Ozlja, Dubovca i ostalih majčinih imanja; bijaše to Kata udova Franje Turza od Betlenfalva, Barbara žena Alexe Turza, Margareta žena Nikole Homoneja i Dora žena Baltazara Bačana. — Nu braća Zrinjski Juraj i Nikola, neobaziruć se na zahtjeve svojih sestarah, upotrebe nepriliku u kojoj se tada desio Stjepan ozaljski još uvjek radi Kerečenja i Vragovića i glede izrečene osude gubitka glave i imetka. Braća Zrinjski plate zanj novčanu globu i vraždu, te ga tako od daljnjeg progona izbaviše. Stjepan pako daruje im darovnim listom godine 1570. sva svoja imanja na viečna vremena.

Stjepan ozaljski načini god. 1572. na sam veliki četvrtak 2. travoja oporuku, kojom ostavlja svojim nečakom „wzmosnoj i zwelychenoy gospody Jurayw, Krystoffu y Mykloussu, knezem Zrynzkym" sva svoja imanja (zem ark. N. R. A. fasc. 1645 br. 32).

Kraljević Rudolf †

Jučer u subotu 9. o. mj. služene su u 10 sati prije podne u župnoj crkvi sv. Trojice svečane zadušnice za **Njeg. blagopokojnu Visost kraljevića Rudolfa.** Na glas zvonova župne crkve vrvilo je silno množtvo občinstva u crkvu, da se pomoli za blagu dušu prejasnoga pokojnika. Na sredini crkve namješten je bio katafalk, oko kojega su gorile svieće, a sa svake strane istoga stajali su članovi zadruga sa goručimi svećami, na kojih su bila privezana crna vela. Zadušnice služio je grad. župnik i predstojnik samostana veleč. o. gvardijan Robert Dolinar uz asistenciju svećenstva.

Zadušnicam prisustvovahu grad. načel. veleuč. g. dr Jordan sa cielokupnim zastupstvom grada i podredjenim činovničtvom magistrata; zapovjednik c. kr. pješ. pukovnije baruna Ramberga pukovnik pogl. gosp. pl. Dilmont, sa cielim častničkim sborom c. kr. posade; podpukovnik domobranstva pogl. g. Bach sa častničtvom; zapoviednik c. kr. kadetske škole, major pogl. g. Steinbrecher, sa podčinjenim častničtvom istoga zavoda; kr. kot predstojnik pogl. gosp. Holjac sa ukupnim činovničtvom kot. oblasti: kr. kot. sudac pogl. gosp pl. Marijašević sa podčinjenim osobijem; profesorski sbor velike realne-gimnazije u Rakovcu; učiteljski sbor obćih pučkih i višje djevojačke škole sa školskom mladeži; kr. por. ured i t. d.

Razna družtva bijahu takodjer zastupana, kao: I. hrv. pjev. družtvo „Zora", dobrovoljno vatrogasno družtvo, „Pokupski Sokol", obrt. radničko družtvo „Nada" i zadruge. Prisustvovali su zadušnicam takodjer najodličniji članovi gradjanstva grada i nepregledno občinstvo, koje je crkvu dubkom napunilo. Pjevačko družtvo „Zora" pratilo je sa kora sveti obred skladnim pjevanjem tužnih pjesama.

Poslje službe božje poškropljen i blagosloviljen bi odar posvećenom vodom i tim bi sveti obred dovršen. — Opaziti si mogao na svakom licu, da mu srce plaho kuca i da mu je obavito tugom, a na mnogom oku zacaklila se suza žalostnica. Svaki pojedinac slušaše ganuto sveti taj obred, sjećajuć ga na neizrecivi gubitak, kojega ćemo jedva pregorjeti.

Iz župne crkve odputiše se svikoliki u pravoslavnu crkvu, gdje se ja paroh Begović sam razlužen tješio vrućom molitvom i ublaživao obću žalost, zazivajuć pokoj vječni prejasnom mrtvacu. — Napokon krenuše svi u izraelitski hram, gdje je rabin gosp. Josefović sgodnim slovom zaključio tužnu ovu svetčanost.

(Izvanredna sjednica) gradskoga zastupstva obdržavana je u nedjelju 3. o. m. u 11 sati pre podne pod predsjedanjem gradonačelnika g. dr. Jordana. Predsjednik iztaknu žalostni povod sjednice t. j. naprasnu smrt prejasnog kraljevića Rudolfa i predloži, da se preko vrhovnog načelnika i velikog župana presvjet. g. Kovačevića brzojavno podastre previšnjem dvoru najsmjerniji izraz duboke podaničke žalosti, koju da čuti sav grad uz poglavarstvo i zastupstvo. Sjednica usvoji ovaj predlog trokratnim uzklikom: Slava kraljeviću! Nakon toga bila je sjednica zaključena.

(Od hrvatskih poslanika) na zajedničkom saboru u Pešti izabrani su gg. Mirko i Gejza pl. Josipovići, te g. Petar Sliepčević, da prisustvuju pogrebu prejasnoga priestoljonasljednika Rudolfa.

(U znak žalosti) nije na dan pogreba u utorak 6. o. m. bilo predavanja na realnoj gimnaziji i na pučkoj učioni u Rakovcu, zatim na srpskoj preparandiji i vježbaonici, kao niti na gradskoj višoj djevojačkoj i dječačkoj pučkoj školi. — Isti dan zvonila su sva zvona u 4 sata poslie podne kao u čast pogreba visokog pokojnika po svih ovdašnjih crkvah.

(Žalobni crni barjaci) vijali su se ovih dana u gradu. Na grad. viećnici, c. kr. kadetskoj školi, oružnici, na Baniji: na dohodarstvenoj komori Njeg. jasnosti kneza Turn-Taxis i na obć. kući, te na tornjevih ovdašnjih crkvah.

moli nabavu nekih fizikalnih učila. — Imaju se tek najpotrebitije nabavit.

Zemaljska vlada odredjuje glede obskrbljivanja Ernestine Koketti, tobožnje ovogradske pripadnice. Nastavit će se izvidjenja.

Tvrdka B. Ulmana u Beču moli, da se dekoracije u dvorani „narodne čitaonice" preuzmu. Ovoj se molbi neće zadovoljiti.

Ponesak zakupničtva grad. daća za neka razjašnjenja u pogledu maltarine. Usvaja se predlog odbora, Zaključuje se, da se ima uredničtvu „Svjetla" priobćit zaključci zastupstva o toj stvari.

Uslied zapisnika polit. odb. odbija se N. Čebelić, koj moli pripadničtvo i Franjo Svilaj, isto tako molbe za gradjanstvo Marka Kovačića, Eugena Pavlovića, Šandora Medura — jer nemaju izbornog prava; Stevi Maretiću podieljuje se gradjanstvo uz pristojbu od 30 fr.; Josip Kostelac, Mirko Marenić se odbijaju.

Šandoru Bosiljevcu daje se stanarina od 6 fr. mjesečno.

Kati ud. Sešerin stavlja se u tečaj podpora od 1. veljače o. g.

Stanko Giozio prima se u gradsku ubožnicu.

Predlog gr. zastupnika Stancera, Jagunića i Simečkoga za pomnožanje svjetiljaka, proglašuje se prešnim, te se odredjuje nabava 9 novih svjetiljaka, uz to se ovaj zaključak ima odmah izvjesti.

Predlog gr. zastupnika Banjanina, da se drvena kućica na Zrinjskom trgu odstrani, prima se.

Predlog gr. zastupnika Stancera, da se u slučaju velikog sniega poprimu mjere, da se omogući prolaz nekojimi uzkimi ulicami kao n. pr. rakovačkom i zagrebačkom, te da se odstrani s Jelačićevog trga, prima se.

Izcrpljenim dnevnim redom zaključi predsjednik sjednicu.

Brlog na Kupi i njegovi gospodari.

(Napisao Emilij Laszovsky.)

II.

Još god. 1564. dade Stjepan po svojih ozaljskih ljudih, Ivanu Lipšinoviću, Petru Budišiću i Pavlu Kovačiću navaliti na svojinu Gašpara Barilovića na (grad) Barilović na Mrežnici. — Ovi zbilja navale upravo razbojnički, zarobe majku Gašparovu Uršulu i sestru mu Anu, ubiše gradskog provizora Blaža Gjuraića i porobiše sve, što nadjoše osim toga razvale dvie kuće, koje stajahu pred samim gradom. God. 1575. osude Stjepana Ozaljskog radi toga nasilja banovi Jure Drašković i Gašpar Alapić na gubitak glave i imetka.

Dugo vremena ne mogoše ga dobiti u svoje ruke. Napokon ga uhvatiše 8. rujna 1576. kad je došao u goste k Baltazaru Gregoriancu i Krsti Mrnjavčeviću u Brezovicu. Kao izaslanike pošalje ban Ladislava Bukovečkog od Bukovja, podbana i vodju, a Gavra i Stjepana Taha Susjedgradskog i Petra Crnkovečkog kao svjedoke.

Nu braća Juraj i Niko Zrinjski (Krsto † 1573.) skoče mu u pomoć, učine sa tadanjim svojim Ozaljskim porculabom i prijateljem Gašparom Barilovićem nagodu radi učinjene mu po Stjepanu Ozaljskom štete i uvriede, te će mu glasom nagodbe platiti 12000 for. u zlatu, ako na to Stjepan Ozaljski pristane. On pristade i tako proda za rečenu svotu sva svoja imanja braći Zrinjskim na vječna vremena, tražeći samo, da ga do smrti hrane. — Stjepan Ozaljski umre god. 1577. a pokopan je u Sveticah, kako si sam izabere u oporuci. — Po smrti Stjepana Ozaljskog podigne opet kralj. odvjetnik parnicu proti Zrinjskim, nu oni imajući u ruci oporuku Stjepanavu mogoše se lahko obraniti, tako da je parnica ostala bezuspješna.

Vidimo dakle, da je Brlog ne samo putem nasljedstva nego i putem kupa došao u ruke grofova Zrinjskih. Po smrti Stjepana Ozaljskog dodju grofovi Zrinjski usprkos kraljevskim naredbam via facti u posjed gradova Stjepanovih i ostadoše u posjedu istih neobazirući se na kralj. naredbe ni na sudbene izreke, ni na pokušaje ovrhe 1577.—1593.

Jedino se nagodiše god. 1680. sa Gašparom, Nikolom i Jurjem Frankopanom Tršačkim, koji zahtjevaše od njih gradove Stjepana Frankopana. —

Nagoda bijaše sliedeća. — Zrinski im odstupe gradove. Novigrad, Zvečaj, Lukovdol (Severin), i Novi na moru. — Ovu nagodu potvrdi god. 1581. kralj. namjestnik u Ugarskoj biskup Jegarski Radeć, koji naloži kaptolu zagrebačkom, da ih u posjed gradova Stjepanovih zakonitim putem uvede. To se i zbude. (Kukulj. Ozalj.)

God. 1582. u mjesecu prosincu pojave se Turci u okolici Brložkoj i Ozaljskoj, te budu od kapetana Adama Eichlberga sa 200 konjanika 9. prosinca kod Ozlja potučeni. — Nu skoro na to pojave se Turci po drugi put i sraze se sa Eichbergom opet pod Ozljem gdje sam Eichberg zaglavi sa mnogo naših.

Da li je ovom zgodom Brlog od Turaka nastradao, ne mogu izvjestno reći, nu ipak usudjujem se naslučivati da jest. To svoje mnienje temeljim na tome, što se na jugoistočnoj strani tik do sadanjeg grada vidjaju konture od temelja nekakovih sgrada. To bi dakle po mom naslućivanju mogli biti ostanci onog Brloga, što ga Turci razvališe. Da su Turci u istinu bili i u okolici brložkoj, svjedoči nam špilja Brložka (tik Kupe) kojoj je ulaz zazidan do pola i providjen puškarnicama. Pa i narod priča o Turci i o toj špilji, da se unutar za napadaja Turskog ondašnji žitelji sakriše. — U istoj špilji nadjena je i jedna lumbarda, koja se sada čuva u zbirci orudja u Brlogu. — Nema dakle sumnje da su okolicu brložku pohodili Turci.

Kad bi bio (po mom mnienju) Brlog tada od Turaka nastradao, mora da ga je Juraj V. Zrinjski poslie god. 1610. na novo podignuo i to zapadni i po svoj prilici sjeverni dio do kapelice.

(Sliedi.)

Domaće i različite viesti.

(Počastna diploma g. Josipu Gorupu.) „Hrvatska" piše: Ovih dana imali smo prilike viditi prekrasnu diplomu namienjenu poznatom slovenskom rodoljubu i veletržcu na Rieci Josipu Gorupu. — Istu je naručilo družtvo „Pokupski Sokol" u Karlovcu, i to kod poznatog umjetnika g. Posilovića. Diploma je izvedena po narodnoj ornamentici, kojom Posilović tolikom vještinom vlada, da ju je razvio do nenadane savršenosti. U liepom okviru nalazi se na desnoj strani u prekrasno smišljenom liku monogram sokolovskih družtva[i] to upravo iznenadljivom domišljatošću spojen, tako da se iz slova „S" vazvijaju sva ostala. Prekrasni su inicijali kod imena Josip Gorup, a naročito slovo „G" upravo je umotvor. Čitava diploma prikazuje se u svem originalna.

(Upraviteljem poštarskog ureda u Senju) imenovan je g. Stjepan Prpić, dosada oficijal kod ovdašnjeg kr. poštarskog ureda.

(Pravo odvjetnikovanja) u Jaski dobio je g. dr. Gustav Gaj, dosada odvj. koncipienta u pisarni g. odvjetnika Lenca.

(Uzpostava.) Kako je poznato, bio je ovogradski činovnik g. Eugen Lokvens radi tobožnjih neurednostih g. 1885. suspendiran od službe i plaće. Nakon dugotrajne disciplinarne iztrage i požurivanja od strane grad. zastupstva ipak je stvar ovih dana rješena, te je g. Lokvens 20. o. m. opet uzpostavljen i nastupio svoju službu. Sada je jošte neriešena stvar grad. oficijala g. Marka Demetrovića.

(Podnačelnikom grada Zagreba) izabran je g. Milan Stanković, predsjednik srbske crkvene obćine zagrebačke.

(„Narodna čitaonica" priredjuje u ponedjeljak 4. ožujka o. g. šaljivu tombolu u 8 sati na večer. Krabulje su dobro došle, strani gosti imaju pristup po članu uvedeni, a ravnateljstvu prijavljeni, kao i pozvane korporacije.

(Ples „Nade") obrtničko-radničkog družtva, priredjen 16. o. m. bio je najposjećeniji ove sezone, te je sabrao množinu obćinstva, medju kojem vidjesmo g. dr. Banjavčića, nar. zastupnika i podnačelnika i dr. Ples otvorio je družtveni predsjednik g. Frančišković sa gćnom Fanikom Lukenićevom. Kadrilu plesalo je preko 60 parova. Tek pred zorom svršio se je ples, koj je unio u namjenjenu svrhu dosta liepu svotu.

(Kupalište na Korani.) Čujemo, da će se složiti družtvo, koje namjerava odkupiti Dejakov „rački vrt" i ondje uredit kupalište prema današnjim zahtjevom. Ideja vrlo liepa i plemenita, tek nam se ono mjesto nečini najshodnije.

(Krabuljada.) Kako iz pouzdana izvora doznajemo sastao se je već odbor od 10 osoba, koj će i ljetos po starom našem običaju prirediti krabuljadu ili „corso". Kako

---

Tad jedva razumljivo prosbori: „Je si li ti tu, Branko? Zašto ne ideš spavati?

„Hajde, ti me nesmiješ gledati!"

Kad sam se udaljio, nasloni glavicu na majčinu grud i zajeca: „Zašto mi nisi rekla, da je Branko tu? Njega tol jako boli, kad ja kriknem. Hajde, majko, k njemu i reci mu, da mi je sad mnogo bolje". —

Jači ju grčevi spopadoše i ljuto ju tresahu. Nu u prsih, očiju u vrata, ležaše mirno, a ustne joj se grčevito stiskahu samo da neviče. Smrtne muke ne izmamiše joj nit uzdaha .... ta Branka bi to jako bolielo...

Konačno zaželi, da me zaduji put vidi.

Pristupim k njoj, težka tuga i bol bijaše mi grud i grlo stegnula, nesmogoh ni riečce.

Ona podignu zadnjim naporom sgrčene ruke i obavije mi ih oko vrata.

„O neplači — — — ne plači, meni je tol lako . . . . ." i klonu natrag — — laki smješak podrhtava se joj na ustna. —

Njeno srdašce nekucaše više, glavicu nagnu na stranu ležaše poput cvietka, kog pogazi nemilosrdna noga. Umrie njegovana i ljubljena od brata. —'Njega tol ljubljaše. —

* * *

Zašto neopjevaju pjesnici te male stvorove, koji su u istinu tol veliki . . . . Zašto govore viek od strastih a ne o odricanju? —

Odricanje živi i neumire — jer ono je pravo čedo ljubavi.

* * *

Majka bijaše svršila svoju molitvicu, obavila ruke oko moga vrata i pritisla uvenule ústne na moje čelo — — — dvie vriele suze kanuše mi na ruku — — — suze majke i sina —

dosele suspendiranoga grad. kancelistu Eugena Lokvensa, koj da je uložio priziv proti onom dielu presude, kojom mu se beriva od dana suspenzije pa do uzpostave proglašuju propalim. Ujedno je Eugenu Lokvensu podieljen na temelju iste presude pismeni ukor. Nadalje javlja, da je uspostavljen grad. oficial Peter Nolli, koj da već od 7. kolovoza proš. god. uredjuje. Glede Marka Demetrovića, suspendiranog grad oficiala javlja, da je isti pod disciplinarnom istragom, te da mu je u ime alimentacije dopitano 500 for. — Zastupstvo uzima do znanja.

Predsjedničku stolicu zauzimlje iza odlazka gradonačelnika podnačelnik dr. Banjavčić.

Čita se izvješće političkog odbora glede umirovljenja Jakova Bramora, tržnog nadzornika i konakara. Polit. odbor predlaže, da se Jakov Bramor umirovi uz $^3/_8$ svoje dosadanje plaće iza 15 god službovanja.

Zastupstvo prihvaća jednoglasno predlog, da se Jakov Bramor od 1. ožujka o. g. umirovi uz gore predloženu miro vinu. Za sada neće se razpisati natječaj za to mjesto, već će se privremeno povjeriti nadzorničtvo trga oficialu Nolliju, a ukonačivanje kancelisti Lokvensu, eventualno dnevničaru Saćeru.

Čita se predloženi ugovor gradske obćine s vojnim erarom u pogledu iznajmljenih kuća F. Kralja i J. Prettnerove, te podkivačke škole, za koju će grad. obćina dobivati 1390 for — Ugovor se pretresuje i uz nekoliko dodataka prima.

Zatim su čitani: izkaz baždarskog ureda za mjesec siečanj o. g., odpisi zemalj. vlade za sabiranje milodara za postradale, molbe za podporu, koje su sve odbijene, jer je svota tih podpora već narasla na 290 for. mjesečno, dakle za polovicu, odpis zem. vlade glede zavičajnosti Ane Gračan, molba lugara Hemule za nove čižme, stolara Delhunije za podporu od 15 for. za put u Zagreb, grad. stražara da im se dopita kuharici plaća od 8 for. Ovom prigodom se je iztaklo, da su grad. stražari dizali za dvie zadnje godine po 100 for. u mjesečnih obrocih iz gradzke blagajne u tu svrhu, a da nije bilo u proračunu opredieljeno za to pokriće.

Družtvo za poljepšavanje grada podastire svoje račune o prošloj godini (uzeto na znanje) moli dalju podporu i da se pazitelj Zaharija prime na grad. trošak. Ob ovom će se viećati prigodom proračunske razprave. — Josip Belli moli da mu se globa od 20 for. pokloni. Poglavarstvu se prepušta za preporuku.

Odbor za proslavu oslobodjenja Slavonije od Turaka šilje program svetčanosti.

Dellamarina moli, da mu se proda po-

---

krpice platna, pak vas kano Boga molim, sašijte mu gaćice i košuljicu . . .

— Hoću, hoću, draga Baro.

Žena ode odmah k šivaljki, da šije smrtnu odoru nevinom djetešcu . . . . . Grozna li si ti, nemila smrti! — — —

* * *

Sliedećega dana zakopasmo Jankića. Izvedoh školsku djecu pred kuću žalosti, da sprovedu mala si suučenika do hladnoga groba. — Iz kuće čuo se krik i plač žena, a sve je nadilazilo bolno jecanje majčino.

Iznesoše lies na polje. Zabišeljpokrov... Svečenik čeka — — —. A majka? — Oj Bože! Nema pera, koje će žalostni taj prizor opisati vjerno. Majka plače, nariče, al zaludu . . . Smrt ne pušta svoga pliena! — Krenusmo na groblje. Cielim putem čule se jadikovke majčine; — a tek na grobu? —

Htjede skočit za liesom. . . O, to je ganutljiv priror! Djeca moja, plačuć izmole „Otče naš", a i moje se oči orosiše. . . . .

— Sinko, sinko moj! vikaše Bara. — Liepa ružo moja! — Glas crkvenih znonova prekidaše joj bolno jecanje.

Biedna majka! — — —

---

trebno zemljište na senjskoj cesti, da može jednokatnicu sagraditi. — Odlučeno, da se ono zemljište nasuprot Trontla parcelira i na dražbi proda.

Nakon toga proglasuje predsjednik sjednicu tajnom.

U nastavljenoj javnoj sjednici proglasuje zaključak, da se molba Leopolda Antunovića uvažava, te da mu se podjeljuje gradjanstvo.

Grad. zastupnik Štancer predlaže, da se grad. poglavarstva pozove, da predloži zastupstvu račune o odaptaciji kuća Prettnerove i Kralja, te o novosagradjenoj podkivačkoj školi; za tim da u tu svrhu — pošto se je 5000 for. bilo opredjelilo za gradnju podkivačke škole itd. — obustavljeno plaćanje kamata na dugovinu u „karlovačkoj štedionici" opet u tečaj stavi.

Zastupstvo usvaja ovaj predlog.

Grad. zastupnik Jagunić predlaže, da se pozove grad. poglavarstvo, da bezodvlačno preduzme škontraciju gradske blagajne.

Zastupstvo usvaja taj predlog. Na to je sjednica oko 1 sat poslje podne zaključena.

Brlog na Kupi i njegovi gospodari.

(Napisao Emilij Laszovsky.)

III.

Po smrti Jurja IV. Zrinskog g. 1603. i brata mu Nikole V. god. 1605. preuze vladanje Zrinskih gradova stariji sin Jurjev Nikola VI. Nikola imao je dvie žene, prva bila Ana grofica Nadaždjeva a druga Jelisava baronica Sečijeva. Nikola nadari godine 1610. Jurja Dovolića i ženu mu Jelenu Križanić, sestru slavnog Jurja, sa imanjem Brezovvrh i sa nekimi selišti u Brlogu, Durlincih, Podgorju itd. God. 1624. umre u Čakovcu Nikola Zrinski bez odvjetka ostaviv samo udovu Jelisavu. Jelisava preda dobrovoljno sva Zrinjska imanja Jurju V. bratu Nikole, prem da je imala na tih imanjih od svog pokojnog muža upisano 50000 for. Ovaj zapis ona uništi.

Juraj Zrinjski joj za oto dade na doživotno uživanje Božjakovinu, Vrbovac i Grdun u kotaru ozaljskom: — Kratko je vrieme Juraj vladao sa Brlogom i ostalimi imanji jer umre g. 1626. otrovan od Wallensteina.

Juraj ostavi nedoraslu djecu Nikolu VII. (rodj. 5. svibnja 1620.) i Petra IV. (rodj. 6. lipnja 1621.) — Sad dodje Brlog i ostala baština malodobnog Nikole i Petra u ruke skrbničke i pod neposrednu upravu Nikole Milovca, kojeg je već prije Juraj imenovao gubernatorom primorskih i ozaljskih (gradova) imanja.

Proti Nikoli i Petru Zrinjskom podignu parnicu Nikola i Vuk Frankopan Trsački tražeći pravo na Frankopanska imanja. Ova je parnica trajala sve do god. 1638. nu bijaše bezuspješna. — Frankopani se naime zauzimahu osobito za Ozalj, po što se je g. 1634. po Hrvatskoj raznio glas, da se je u nekom porušenom zidu u Ozlju, osim nebrojena Frankopanskog blaga i kraljevska Hrvatska kruna našla.

Sve do godine 1649. uživahu braća Nikola i Petar baštinu otčevu zajedno. Iste se godine podiele tako, da je Petar Zrinjski medju ostalimi dobio Ozalj, Ribnik i Brlog. Tako je dakle od spomenute godine vladala Brlogom snažna ruka Petra Zrinjskog. Kako je Petar vladao Brlogom i što se je sve u njemu zbivalo, znadem vrlo malo ili ništ.

Samo to znadem, da je godine 1669. desio se u Brlogu Franjo Krsto Delišimunović (nas. zbr. T. I. br. 21.) a godine 1669. nalazimo u Brlogu samog Petra ujedno sa svojim šogorom (svakom) Krstom Frankopanom.

Prije no je bio Petar Zrinjski utamničen (27. kolovoza 1670.) izaslaslana je kr. komisija po nalogu tadanjeg dvorskog sudca Franje grofa Nadažda (kašnje smaknut kao sutvornik 27. travnja 1671.) 24. ožujka 1670. na sva Zrinjska imanja, da ispita dali su imanja braće Nikole i Petra Zrinjskog bila kada razdjeljena ili su bila vazda skupa.

Ova komisija posjeti naravski Ozalj i Brlog.

Svjedočanstvo 40 zaslušanih svjedoka, potvrdi da bijahu sva imanja medju braćom podjeljena a naročito potvrdi, da je vladanje ozaljsko, ribničko i brložko na dvoje razdjeljeno bilo. — Iste godine posjedne karlovački general Ivan Josip Herberstein (general od 1669.—1689.) Zrinjsko-Frankopanska dobra u okolici karlovačkoj, Ozalj, Brlog, Ribnik, Bosiljevo, Zvečaj, Novigrad i to pošto mu je naložio car Leopold I. zapovjedju od 4. travnja 1670. (Rački acta conjur. str. 141.) Ovaj nalog izvede Herberstein sa 4000 krajiških vojnika u 10 dana baš na barbarski način. — U tom haračenju na Zrinjsko-Frankopanskih dobrih, odlikova se osobito Herbersteinovi podzapovjednici grof Ivan Ernesto Paradaiser pukovnik i kapetan žumberskih uskoka i karlovački pukovnik grof Fridrik Sauer. Već 9. travnja 1670. javlja Herberstein iz Karlovca bojnom vieću u Gradac, da je zauzev Ozalj i ostala Zrinjsko Frankopanska imanja (Rački acta conjur br. 161.) Odpora nenadju nigdje do u Brodu na Kupi, gdje se Zrinjski ljudi suprostaviše, nu ove brzo umire. — Kod toga zauzimanja Zrinjsko-Frankopanskih imanja okrpa si Ernesto Paradaiser džep sa 15000 for. zadržav si naime mnogo od zapljenjenog imetka.

Do skora poče se osobito zanimati za posjednuta Zrinjsko-Frankopanska dobra ban Nikola Erdödi, osobito na ona ležeća na Kupi (Ozalj, Brlog), kako se vidi iz izvještaja Herberšteinova od 6. svibnja 1670. u Karlovcu, gdje izvještuje vojno vieće u Gracu veleći medju ostalimi „Hiesiger angestelter Ban will auf alle Weiss, dass ich die besetzten Posto nah der Culpa hinunter verlassen mein Leuth wekhführen und ime einraumben sollte" (Rački acta conjur str. 248). Iz toga dakako nije ništa bilo, jer Erdödi osta bez ovih na Kupi ležećih dobara, nu kašnje dobije ipak od Leopolda I. Frankopansko dobro Bosiljevo 6. travnja 1683.

(Sliedi.)

Domaće i različite viesti.

(† Slava Köhler,) kćerka pokojnog ovdašnjeg pivara na Dubovcu, umrla je 22. velj. u Zagrebu 18 god. stara.

(Iz sv. Petra na Mrežnici) nam javljaju, da je tamošnji župnik i nar. zastupnik velč. g. Petar Bučar 21. pr. mj. odslužio za blagopokojnog kraljevića Rudolfa svetčane zadušnice, kojim je sudjelovalo ravnateljstvo i činovničtvo kr. povlaštene tvornice u Dugojresi, školska mladež s učitelji i množtvo nabožnoga puka.

(Vjenčanje). G M. Kuga, poslovodja trgovine „J. Vinski", vjenčao se je 24. pr. mj. s vriednom gčnom A. Matijevićevom.

(Umirovljenje). Učitelj ovogradske dječačke učione g. Stjepan pl. Valjak, umirovljen je ovih dana radi trajne bolesti nakon više od 17 godina zaslužnog službovanja. —

(Promjene tvrdka.) U registar trgovačkih tvrdka u Karlovcu unešena je trgovina mirodija i prekomorske robe A. Strzalkovsky, dočim je brisana trgovine, rakije, likera, brašna Marije Stanojević.

(G. Gjuro Kamenar), posjednik u Vrhovcu, bivši narodni zastupnik, imenovan je upraviteljem „Varaždinskih Toplica", koje su, kako je poznato, vlastnost prvostolnoga zagrebačkoga kaptola.

(Gospodarska podružnica u Jaski) urekla je ovogodišnju svoju proljetnu na 7. o. m. u 10 sati prije podne u školskoj zgradi.

(Pokupski Sokol) predat će prvom svom počastnom članu g. Goriupu, veletržcu na Rieci 17. o. mj prekrasnu diplomu, koju je izradio g. Posilović u Zagrebu. U to ime odputit će se na Rieku poslanstvo od 6 članova prevodjeno starostom g. prof. Vambergerom.

Vojničke nauke dovršio je u c. kr. akademiji u Bečkom Novommjestu, a od g. 1839. služio je u 52. pješ. pukovniji u Italiji, te je ondje bio u ratovih godine 1848. i 1849. izkazavši se opetovano pred neprijateljem osobitom hrabrosti. Godine 1859. bude premješten k nekadanjoj slunjskoj krajiškoj pukovniji u svojstvu četnika, te je tude služio do pukovničke časti, a kao takov posta zapovjednikom 1. banske krajiške pukovnije. Iza razvojačenja bivše krajne stupi pukovnik Makvić g. 1872. u mir i nastani se u njemu toliko omiljelom Karlovcu, da tuj proživi jošte koju godinu i dočeka smrt.

Pokojni pukovnik Makvić znao si je u svakom svojstvu bio on kao podredjeni ili predpostavljeni steći samo prijatelja i štovatelja. Evo i prigodom njegove smrti sbilo se je takov slučaj. Preuzvišeni g. ministar kr. ugarsko-hrvatskog domobranstva Gejza barun Fejervary, koj je pod plemenitim nadstojničtvom štovanog pokojnika uživao prvi svoj vojnički odgoj, odposla u znak žalosti prekrasan vienac napisom: „Svome vjernome prijatelju“ na mrtvački odar svog nekadanjeg predpostavljenoga, čim mu je stigla žalostna viest, da je preminuo. Njegova preuzvišenost pokazala je time prelepi znak zahvalnosti i pieteta na prama svome prvom kumpanijskom zapoviedniku.

Ne manje časti kako ih je uživao pukovnik Makvić u vojničkom stališu, tako je i u svih slojevih našega grada susretan bio najvećom pažnjom, štovanjem i odanosti, a osobito siromasi gube u njemu pravoga dobrotvora, koj je njima uvjek rado pripomagao, djeleći obima rukama.

Kao što je u životu bio dobrotvoran, tako je i u posljednoj svojoj volji i opet zasvjedočio plemeniti svoj značaj i dobro srdce sledećim zapisi: Realnoj gimnaziji u Rakovcu ostavio je 300 for., ovogradskim školam 200 for., gradskoj bolnici 200 for., pjevačkom družtvu „Zori“ 100 for i dobrovoljnom vatrogasnom družtvu 100 for. Osim toga opredielio je 200 for., koji da gradu pripadaju, uz obvezu, da mu se grob tečajem godina njeguje, a poslužitelj, koj ga je vierno i čestito dvorio preko 20 godina, dobio je 500 for. i cielu garderobu, dočim je ostali imetak oko 11.000 for. ostavio svojoj rodbini.

Pukovnik Makvić bio je čovjek liepog naobraženja, govorio je više jezika, a dakako svoj materinski hrvatski jezik najradje. Bio je vieran i odličan podanik, dobar sin svoga naroda, te je sav naš kulturni napredak pratio pomnjom i zanimanjem čitao i slušao o svih pregnućih i težnjah hrvatskog naroda.

Čast budi i vječni pokoj pepelu tog plemenitog muža, kojemu će naš grad sačuvati liepu i častnu uspomenu. On je bo u istinu to i zaslužio. Bio je podpun i značajan muž, poštene duše i topla srdca. Pa i ovaj stručak zimzelena od ruke prijatelja neka okiti njegovu grobnicu, nad kojom neka lebdi mir raja i štovanje živih.

Brlog na Kupi i njegovi gospodari.

(Napisao Emilij Laszovsky.)

IV.

Confiskacija imetka Zrinjsko-Frankopanskoga trajala je od 19. svibnja do 2. kolovoza 1670. na čelo one confis. comisije stoji Petar Prašinski i Franjo Spoljarić kao punomoćnici fisca. Tako nalazimo ovu comisiju i u Brlogu kamo bude od punomoćnika fiskovih poslani Dellišimunović kapetan i Stjepan Jellačić kapetan. — Zanimivo je što žapleniše u Brlogu, kako to izvještaj Petra Prašinskog i Frana Spoljarića pokazuje: „Ex curia autem Berlogh pertinentiis arcis Ozalj abducta sunt: versa vini magna alia 40, alia 50 cub. nr. 15., tritici mettrettae kuplenik dictae 30, millii similes mettrettae 250, avenal mettrettae similes 250, pannici metrettae 8, siliginis metrettae 16, frumenti certi generis szirok dicti metrettae 30, oves 100, caprae 95, galli indiaci cum galinis eodem generis 58, anseres 12, anates 18, vasa vacua 11, cadi 3, capones cum galiuis gallinaceis 130“. (Rački acta conjur. str. 556.) (Iz dvora pako brložkog pristojališta grada Ozlja u županiji zagrebačkoj odvezeno je: lagava vina velikih jedni 40 drugi 50, pšenice mjerova „kupljenik“ zvani 30, prosa sličnih mjerova 250, zobi 250 vagana, bara 8 vagana, graha 16 vagana, stanovite vrsti žita „sierak“ zvanog 30 vagana, 100 ovaca, 95 koza, pura i purana 58, gusaka 12, pataka 18, praznih lagava 11, 3 badnja, kopunov i kokoši 130) Zaista karakterističan popis zapljenjenih stvari!!

Poslie smrti Petra Zrinjskog 30. travnja 1671. morade kralj. komora, na temelju svjedočanstva onih 40 svjedoka, koji potvrdiše, da su imanja braće Nikole i Petra Zrinjskog bila vazda podieljena, a još više na temelju pismene nagode Petra Zrinjskog i udove brata mu Nikole, Sofije bar. Löbl, polovicu vladanja ozaljskog predati nasledniku i sinu Nikole, Adamu Zrinjskom, dočim polovica Petrova podpade pod kralj. požunsku komoru. U toj Petrovoj polovici bio je i Brlog (Kuk. Ozalj) Kralj. požunska komora postavi za svoga prefekta za Ozalj i pertinentiae Ozlja: Brlog, Jurja Kukuljevića inače Bassana od Saccia vlastelina Stelničkog. Isti ovaj prefect upravljao je i sa svimi primorskimi Zrinjsko-Frankopanskimi dobri u Primorju, od kako su težkom mukom iztrgnuta iz ruku kojekakih vojničkih zapovjednika i povjerenika.

(Sliedi.)

Domaće i različite viesti.

(Sprovod pok. Roberta Makvića.) U četvrtak poslie podne bio je, tako rekuć, sav grad na noguh, da posliednju čast izkaže vriednom i dičnom starini, koj je skoro 17 godina sproveo u Karlovcu kao umirovljeni c. kr. pukovnik. Do 4 sata sakupilo se je nepregledno množtvo na pogreb, a taj je bio to sjajniji, jer je i c. kr. posada bila prisutna, te je pokop obavljen svimi počasti prema pokojnikovu dostojanstvu. Sila občinstva raznih stališa bila se tuj sabrala. Vidjesmo činovničtvo svih kr. ureda: kr. kot. suda, kot. oblasti, pristojbenog i poreznog ureda, gradsko poglavarstvo i zastupstvo, gradske škole i viša realna gimnazija, profesorski sbor, srbska pravoslavna crkvena i izraelitska bogoslovna občina, umir. c. kr. častnici, vojnička glasba, te nebrojeno gradjanstvo. Pjevačko družtvo „Zora“ koja je pred žalobnom kućom i na grobu odpjevala tužaljku, te dobrovolj. vatrogasno družtvo prisustvovaše pod crnim velom ovitom zastavom. Iza svećenika išla su četvero prežna mrtvačka kola, vozeći mrtve ostanke pokojnika u skupocienom liesu od kovi, na kojem bijahu smješteni sablja, kapa i odora, Kola pokrivali su vienci, a iza kola stupahu intimni prijatelji pokojnika i c. kr. i kr. častnički sbor. Na dubovačkoj cesti izpaljeni su hitci u počast, a odanle krenuo je provod na vojničko groblje, gdje je Roberto Makvić našao svoj zadnji počinak. U petak u 10 sati prije podne bijahu svetčane zadušnice u crkvi sv. Trojice, kojima prisustvovaše osim mnogobrojnih štovatelja i rodbina, nemoguć prije stići radi ružna vremena u Karlovac. Vječni pokoj plemenitoj duši Roberta Makvića! —

(† Josip Jovičić) umir. kr. porezni kontrolor, bivši neko vrieme blagajnikom u Netretiću i Ozlju, umro je 4. o. m. u Koprivnici, star 63 godine.

(Milka pl. Benčević rodj. Popović) udova c. kr. kapetana, umrla je 3. o. m. u Beču. Vječna joj pamjat!

(Karlovačka gospodarska podružnica) obdržavati će glavnu proljetnu

---

mu sviest, on se pokunjen okrenu, i nerekav niti slovca uze put pod noge. Zaostalo družtvo udari u grohot i smieh, koj je u barunovih ušiju zvečio kao smjeh pakla. U to skoči s grana lipe, pod kojom se družtvo poredalo, mužka prilika. Bio to dobar znanac Milan, komu je cielo družtvo stalo čestitati na dobro uspjeloj mjesečevoj pripoviesti.

Na Gvozdu*).

(Elegija.)

Ponosnog otoka hvarskog visoki vrletni visi
Milinom svojom mlad mi bjehu začarali duh;
Uzhita svetog nevina duša puna mi bila,
Lagana krila penjuć se kršovit na Gvozd.
Dolovi dugi, puneni čarnim prirode darom,
Oka ti hrane gled, ugodnu duši pružaju slast,
Trudan kad gori na najvišem Gvozda sjedneš vrhuncu.
Šuma do šume i svuda do gaja niže se gaj
Zelena maslina bujni četruni redom se šire,
Naranča miloduh cviet ugodno napaja zrak,
Gorskog ružmarina sjetna zelen zadraga te čarom,
Djevici pastir mirisav vris[1] bere za dar.
Dražesti takove često znao sam mladjan uživat,
Mladih pastira zbor, slavulja slušajuć poj,
Ponosan Gvozd se nebu pod oblake uždiže gordo,
Hvarske su vile njeg za tajni odabrale stan,
Pričaju tako; često se noću i zoricom bielom
Turoban začuje cvil, bieli kad zasija dan.[2]
Prvo kad Ivanje sunce zaigra žarko,
Vile sa Kabla[3] brz, kažu, pospješe let,
Gvozda vrhunce oblietaju veselo igrajuć kolo,
Svirčanskog zvona blag dok se ne razprostre zvuk.
Spasle su, kažu, Dalmaciju[4] čarne, Talijan kad kleti
Mirni napado je Vis. Tudji je htio zabit joj grb!
Otci mi s njega Talije napadaj gledahu krvni,[5]
Gledahu propast, dom mili podjarmljen svoj;
Ali ga šaka, iz ralja izbavi njezinih mala
Nasilnoj najviši brod pučini bacivši dol. .
Mirnog za mora jarbola vrhi još mu se vide
Mora u pučini dol, ponosan opet rada bi gor,
Ostat će doli, djeci će poznoj biti svjedokom
Hrabrosti naše, hud opet kad navali zmaj.
Štićen od vila i mile mi djeve, s njega ću i ja;
Hrvata sviuh spas, slobodan disati zrak.

Gvozd.*) Jedna od najviših planina na otoku Hvaru. — Vris.[1]) Vrst trave. — [2]) Svirčanski pastiri, koji za proljetnih noći pasu stada po Gvozdu, pričaju, da se oko ponoći u zoru čuje bolno jecanje. To su vile, kažu oni, duše umrlih junaka, koje teže za slobodom, te će vremenom milozvučnim pjevanjem naviestiti otoku njekadanju slavu. Medju seljanima ima mnogo takovih priča o Gvozdanskim vilama. — [3]) Na Ivanje, kad sunce zasija, pričaju, da vile sa Kabla dodju u pohode Gvozdanskim, gdje igrajuć kolo viečaju o slobodi, a na glas Svirčanskog zvona opet se razidju. — [4]) U poznatoj bitci pod Visom s Talijanom isti, a i sva Dalmacija je bila u pogibelji od mnogobrojnog neprijatelja. Takodjer pričaju, da su vile sa Gvozda pritekle našima u pomoć, oboružane obsjenivši neprijatelja, na što je preplašen pobjegao. — [5]) Dočim boj trajao, mnogo je Hvarana sa sv. Nikole i Gvozda gledalo, kako će istomu biti konac.

A. Carić.

čene legate, dakako crkvam. Ukupna svota legata, koji su se imali izplatiti iz Brloga iznosila je nešto preko 19.000 for. Trešćeno pako ostavi izrično Paulinom svetičkim (m. z. T. III. br. 34). Grofica Sidonija umrie mjeseca ožujka 1713. po svoj prilici u Brlogu, te bude po želji svojoj pokopana tik svoga otca u crkvi Paulina svetičkih.

(Sliedi.)

Domaće i različite viesti.

(† Jovan Bijelić). 9. o. mj. umro je u Trbinji Jovan Bijelić, bivši namj. učitelj na rakovačkoj realci. Pokojnik bio je poznat u Karlovcu sa svojeg značaja i čednosti. Dugo vrieme poboljevajuć, podlegao je napokon bolesti, koja ga u napunu odtrgnu od obitelji, od supruge, kćeri našeg vriednog sugradjanina g. Todorovića i malene njegove kćerke. A kako je bio vedra duha, škoda ga je; jer je radio marljivo i na književnom polju. U ponedjeljak 11. o. mj. pokopaše Jovana Bijelića na groblju sv. Ilije u Tušiloviću, kamo se je više znanaca iz Karlovca odvezlo, da mu izkažu zadnju počtu. — Ovdje ćemo u kratko navesti nekoliko data iz pokojnikova života. Jovan Bijelić rodio se je u Trebinji, u zadružnoj kući g. 1855., bio je dakle u 34. godini. G. 1867. svršio je pučku školu, a g. 1873. c. kr. realku u Rakovcu, gdje je položio i izpit zrelosti. Do g. 1876. zatim polazio je c. kr. visoku tehničku školu u štaj Gracu. Sa 1. listopadom 1876. imenovan je učiteljem na c. kr. maloj realci u Gospiću, a g. 1884. premješten je u istom svojstvu na kr. veliku realku u Rakovcu, sa ove opet g. 1885. na kr. malu realku u Petrinji, službujući tamo do 1. ožujka 1887. kad je radi bolesti uzeo dopust. Za kratko vrieme, uvidjajući, da nemože boljeticu nadhrvati, odreče se sasvim učiteljske službe, pošto je smrću izgubio i otca i jedinog si brata.

Pisao je više članaka u „Javoru" i drugih listovih, te u godišnjih izvješćih onih zavoda, na kojih je službovao, pa i u ljetopisih „Matice srbske". Tako na pr. Meteorologijska opažanja na c. kr. maloj realci i velikoj gimnaziji u Gospiću kroz petgodište 1876.—1881. — Namjerna i slučajna phyto i zoophaenoložka posmatranja po najbl.žoj okolici karlovačkoj polovicom g. 1885. — Nastavio 1886. u Petrinji. — Kritika „hemije za srednje škole, od M. Petrovića po Prokopu Prohaski i drugima" u ljetopisu „matice Srbske" g. 1884. 1. sv. Jovan Bijelić, da ga je srećom zdravlje bolje poslužilo, bio bi doista i više podao svome narodu, komu je bio veoma odan. Nu žalibože da je težkom sudbinom tako rano legao u crni grob, u kojem neka počiva u božjem miru. Uspomena na Jovana Bijelića neka bude medju nama čista i neoskvrnuta. Vječna mu pamjat!

(Izvanredna sjednica grad. zastupstva) bila je obdržavana dne 14. o mj. u 11 sati pod predsjedanjem gradonačelnika g. dr. Jordana, uz prisuće gr. zastupnika: dr. Banjavčića, Stančera, Rajnera, Gašparovića, Jušega, Šimečkoga, dr. Kornicera, Modrušana, Jagunića, Banjanina, Baraka. Odsutni bijahu gg. pl. Türk, Jonke, Benić, Hren, Kramer, Badovinas. Na dnevnom redu bijaše izbor dvojice gr. zastupnika u sjednicu utemeljitelja ovogradske ubožnice i bolnice, urečene 17. o mj. Aklamacijom izabrani su gg. prof. Jagunić i Simečki. Na to ostavlja gradonačelnik dvoranu, a predsjedničko mjesto zauze podnačelnik dr. Banjavčić. Gradski zastupnik Jagunić prigovara da se nikada skoro nepriobći podpuni dnevni rad zastupstvu, već da se u sjednici meće na dnevni red i po 40 predmeta. Misli da bi se u današnjoj „izvanrednoj" sjednici imalo rješiti samo predmet, koj je na dnevnom redu. Ovako radi „izvanrednih" nema redovite sjednice. Prigovara, da se molba bolničkog ravnateljstva za 2000 for. metne na dnevni red, jer nema temelja, pošto nema za ovu g. 1889. jošte proračuna. Većina zastupstva prigovara, a predsjednik metnu na dnevni red radi prešnosti i neodgodivosti molbu bolničkog ravnateljstva, da mu se godišnja podpora od 2000 for. na jedan put izplati. Grad. zastupnik Jagunić neće o tom raspravljati i odlazi iz dvorane. Nakon odulje debate zaključeno, da se ravnateljstvu bolnice odmah izplati 1000 for. Gradski zastupnik Modrušan stavlja interpelaciju u pogledu već više godina projektirane gradnje kasarna, te veli, da je zastupstvo na to i načelno pristalo, izabralo odbor, koj je imao naći, koliko li će te kasarne sjegurno nositi, a aproksimativno stojati, da je tome, već najmanje 8 mjeseci (Godina dana! Op. izvj.) što je taj odbor izabran, te je srećom jednom se i sastao. Interpelant bi rado znao, koji su to razlozi i zaprieke, da se ta stvar koncu neprivede. Predsjednik: Interpelacija uvrstit će se u zapisnik, te će se na nju u budućih sjednica odgovoriti. Na to bude sjednica proglašena tajnom. — U nastavku javne sjednice proglasi predsjednik zaključak zastupstva, da se ima uložiti utok proti odluci upravljajućega odbora žup. zagrebačke, kojom se dopituje ovograd. kancelisti Eugenu Lokvensu izplata od 900 for. za vrieme njegove suspenzije.

(Glavna godišnja skupština) utemeljitelja ovogradske „bolnice i ubožnice" nije se mogla danas u 10 sati u gradskoj viećnici radi premalog broja članova obdržavati. Sjednica je urečena na 25. o. m.

(Hrvatska čitaonica) na Rieci kupila je veleliepu palaču na sriedi „Corsa", gdje je nekada bio „Casino" za svotu od 110.000 for. Družtveni predsjednik gosp. Gjuro barun Vranicani dao je jednu četvrtinu kupovnine.

(Kupa) bila je uslied jugovine ovih dana silno nabujala, tako da je voda dostigla na mjerilu pod kupskim mostom 7·75 mt.; nu od sriede počela je opet postepeno padati.

(„Zora") priredjuje svake nedjelje počam od 17. o. m. glasbene i deklamatorne nedjeljne zabave uz ples u „nar. čitaonici" od ½5 do 7 sati poslie podne U svemu biti će tih zabava 6 i to: 17., 24. i 31. ožujka, 28. travnja, 5. i 12. svibnja. Svrha je ovih zabava gojiti popularnim načinom ozbiljnu vokalnu i instrumentalnu glasbu, osobitim obzirom na hrvatsku glasbu, zatim deklamaciju i uvježbati hrvatsko narodno kolo. Ulaznina opredieljena je za nabavu glasovira. Članovi plačaju 20 nv.; nečlanovi 30 nv. — Program današnje zabave je sliedeći: 1. Haydn: Quartet op. 54. Allegro. Gg. Fotštik, Baretinčić, Ogorelica, Ritonia, barun Salis, Winterhalter. 2. Šenoa: „Budi svoj", deklamacija g. Gold. 3. Auber: „Niema od Portici", glasovir za 4 ruke, gćne Štern i Stojanović. 4. Zajc: Domovina naša, sbor. 5. Haydn: Quartet op. 74. Andatino i Menuetto gg. Forstik, Gavranić, Josefović, Schneider. — Iza toga ples.

(„Pokupski Sokol) predat će sutra diplomu svomu prvomu začastnomu članu g. Josipu Gorupu na Rieci. U tu svrhu uputila se danas onamo posebna deputacija, u kojoj se nalaze starješina prof. Vamberger, podstarješina Pavešić, tajnik Omčikus, zatim odbornici: Bendeković Franjo, Lukšić Hugo, Sliepčević Dušan i Balaš Mijo ml. Isti taj dan primit će g. Gorup još dvie deputacije i to jedne iz Pulja, koju će predvodit urednik lista „Il Diritto croato" g. Jakić, a drugu iz Ljubljane, u kojoj se nalaze: zemaljski odbornik Mušnik, odvjetnik dr. Tavčar i starosta ljubljanskoga „Sokola" Ivan Hribar. Ova će deputacija predat gosp. Gorupu veći broj diploma raznih slovenskih občina, koje ga imenovaše svojim počastnim članom. Stvar će se indi vršit osobito sjajno.

(Sjednica karlovačke gospodarske podružnice) obdržavana je 14. o. m. pod predsjedanjem podružničkog predsjednika veleč. g. Ivana Cerovskoga, župnika u Hrnetiću. U budućem broju donieti ćemo obširno izviešće.

(Ana Lokvens †) mati ovogradskoga činovnika g. Eugena Lokvensa, umrla je 14. o. g. 71. godinu stara. Sprovod bijaše občenitim saučešćem 16. o. m. u 3 sata po podne.

(Ilija Hranilović †) biskup križevački umro je 16. o. m. u 39. godini. Iza smrti biskupa Smičiklasa posta Ilija Hranilović 1883. biskupom jošte vrlo mlad. Za kratkog svog biskupovanja stekao je ljubav svojih viernika, a rodoljubjem štovanje svih otačbenika. Sprovod biti će sutra u ponedjeljak u 3 sata poslje podne.

(Zanimiva ptica.) Ovih dana imali smo priliku vidjeti prekrasan eksemplar suroga orla ili orlušine (aquilla fulva ili nobilis — Steinadler) ubijenog na Velebitu. Razkriljen imade dva metra. Posjednik te riedke ptice g. Findeis, koj ju je dobio od svog rodjaka iz Senja, dao ga je nadjenuti, — te ga nam je osobitom dobrotom pokazao.

(Zavodu gluhoniemih) u Zagrebu darovali su medju ostalimi gg. grof Emil Kulmer 100 for., Dane Banjanin 100 fr. aust. rente.

---

djeco, ako vam je život drag. I poskoči, da će djecu pograbiti i odstraniti, al osta sav zapanjen, kad ugleda, kako se uz psa liepo i ugodno goste, a pseto da se oko njih mili. To nije bila njegova navada, jer nikomu obično neda ni blizu svojim lajanjem, a gle! sad je tako krotak i ljubezan.

Kosnu se to njegova srca duboko, pa reče sam u sebi: vidi, ti si djecu iztjerao, a niema živina jim se je smilovala, nije li to griehota i sramota, da je od mene isti pas milostiviji. — I sabrav se brže doviknu: djeco, držite se, dodjite ovamo, vratite se u kuću, dati ću vam jesti. I djeca se digoše i stupiše u kuću, a on jim prostre hrane u izobilju. Sad se liepo okriepiše, i blieda jim lica opet oživješe, pa se pustiše u povjerljiv razgovor s kućnim gospodarom. Kazaše mu sve, odkle su i čija li su djeca, da su jim mili roditelji umrli, a ljubezna majka da jih je težko ostavljala na smrtnoj postelji, i da jih tamošnji seljaci, ne mogav jih hraniti, odpraviše k stricu Sullivanu u Kilburn. Slušajući djecu taj gospodar, zamagli mu se pred očima, i došav k sebi, skoči sa svoga sjolca, poteče k djeci i ogrliv jih viknu u suzah: djeco, sam Bog vas je ovamo k meni doveo, ja sam vam stric Sullivan. Pred nekoliko godinu otišao sam iz Kilburna i ovdje se naselio. To je moja kuća, i sve ovo jest moj posjed. Hvala Bogu, dobro mi je, pa ostanite kod mene, radostno vas primam za svoju djecu, ništa vam manjkati neće. Po vami — umekšalo se je moje tvrdo srdce, i više nikada neću pustiti biednika bez pomoći iz svoje kuće. — Neka me Bog radi vas blagoslovi, a vi se molite za mene. — I djeca radostno ostala loveći se posla u kući, te skupa s novim svojim otcem liepo napredovala — prateći sve skupa blagoslov božji. —

---

da tudja občina bude imati svu korist, a Karlovcu da ostanú gole kosti! Tvrde naime, da je pisac onih članaka o kupalištu hotio u Rakovcu ili Mostanju ili u Turnju ili u Stativah ili vani u historičkoj Lipi podignuti sanatorij, kamo bi dolazili svi nervozno bolestni iz cieloga svieta, iz Evrope i iz ostalih prikrpina, da se lieče i ozdrave — ako je moguće.

Kako je mnogo toga u Karlovcu slabe petlje, mutna izvora i od talmi zlata, tako je i taj veliki i razvikani lokalni patriotizam tih operušanih gavrana. Piscu onih članaka nebijaše ni na kraj pameti, da karlovačke lare i penate nosi u Rakovac, već mu po starom izkustvu nedalo mira, a da se zaprieči opet kakovo remek djelo, kako je n. pr. strieljana, od koje možete danas dionice dobiti za dva groša, pa će vam se i zahvaliti, koga rješite brige za te dosta jeftine papire.

Al o tom nije vriedno govoriti! Govorimo radje o tudjini. Tudja občina! Dakle je Rakovac u tudjoj občini, a i Banija je tudja za te vatrene rodoljube dosta olizane boje. A zar nije bio Rakovac i onda tudja občina kad ste dali, da se gimnazij preseli izvan grada, a u Rakovac? Zar se niste na to sjetiti mogli, kad ste ondje dogradili realci zgradu za malenkost od — 80.000 for. Dakako da je tudja občina bila i Banija, koja vam je tisuće plaćala za uškolovanu djetcu, tudji vam je bio sav sviet, kad se ogradili zidom malte i vage, i sve vam se po vašem receptu više otudjuje sav promet i trgovina; jer vi tako hoćete, pa ćete napokon ostati sami u tom vašem ideale, u ovo nekoliko zidina. A lako bi se dogodilo, da se vremenom dogstine. pa se u svem otudjimo, pa što onda? Može li Karlovac ovako živjeti? Nemojte da vam se i djetca rugaju plitkoumju. Valjda već i oni sliepci vide, da je Karlovcu ići za tim, da si Rakovac i Baniju pripoji, da budu jedno tielo. Gledajmo, da ih predobimo, da ih napokon nekom koristi, koju će oni od nas imati, privežemo k sebi, tada ćemo moći i mi s njimi i oni s nami napredovati. Ta evo Rakovac je po izbornom redu u istom izbornom kotaru izjednačen s gradom Karlovcem, i na Rakovcu i na Baniji ima toliko interesa, koji se s našimi slažu, bit će i načina, kako da se spojimo, a bit će ovdje i ondje muževa, kojim nisu vrane izpile mozag, te koji će uvidjeti u zajednici korist i napredak. Karlovac ima svakako biti matica, ali u toj košnici nesmije biti trutova, koji svrndaju, kad već nemaju i neznaju drugoga prigovora, da za boga nesmije nitko pokazati maloga prsta preko kupskoga mosta; jer bi oni „republikanci“ zahvatili cielu ruku. A Rakovčani, kad bi ih tko milo pogledao, oni bi po tvrdnji velikih karlovačkih umova došli na onaj uzki most, pa bi patrolu postavili ondje, da za boga neprodje niti karlovački puž na njihovu stranu, jer smo mi tudjinci njim tudjincem!

Kad bi se to tobožnje tudjinstvo sbila mjerilo po tome, koliko nas je i tko je samo rodjen u Karlovcu, tada bi tih tudjinaca bilo mnogo u tom gradu, pa bi taj tobožni lokalni patriotizam (a u istinu nije niti puka tričarija) izgubio mnogo od žarkih svojih boja. Prva bi ga kiša izprala.

D. L.

Brlog na Kupi i njegovi gospodari.

(Napisao Emilij Laszovsky).

V.

Kako je dugo ovaj prefekt sa Ozljem, Brlogom i ostalimi imanji Zrinjsko-Frankopanskimi upravljao, neznamo. Nu toliko znamo da su za njegove prefecture god. 1673. popisane sve pokretnine u gradovih i imanji Zrinjsko-Frankopanskih, koje je kr. komora u provincijalnoj Hrvatskoj za se posvojila. Po imence spominju se Čakovac, Turnišće, Kraljevica, Štrigov, Legrad, Božjakovina, Šestina, dvie kuće u Zagrebu, Lomnica, Hrašće, Turan, Ozalj, Brlog, Ribnik, Novigrad, Gomirje, Bosiljevo, Severin, Brod, Čabar i njegove gvozdene rude, Grobnik, Bakar, Novi i Vinodol (zem. ark. urb. et conser. far. 92. br. 13.) Tako je dakle bio Brlog pod upravom Ozaljskih prefecta, koje je postavljala kralj. komora. — Sjaj i blaglagostanje na dobrih Zrinjsko-Frankopanskih potamnilo i nestalo sasma. Ovi prefecti izsisali su kao vampiri imanja, da gotovo opustoše. Tako je bilo i s Brlogom, dok ga nije car Leopold I. darovao darovninom datiranom 28. travnja 1782. uz izplatu od 19000 for. Ivanu Peranskomu grofu od Perne (u banskoj regementi blizu Topuskog) i supruzi mu Jeleni Berdarin. (N. Z. škrinjici br. 4.)

Od ove godine 1682. započima poviest Brloga samosvojna i nezavisna o Ozlju. Brlog bude tako odieljen od Ozlja, te od ove godine razvija se poviest njegova skroz drugim smjerom. Nema više Brlogu stalnih gospodara već prelazi brzo od ruke u ruku.

Kako je dugo grof Ivan Peranski i supruga mu Jelena Berdarin vladali Brlogom to ne mogu reći, nu svakako god. 1696. na životu nisu bili. Peranski pokopan je u crkvi Paulina svetičkih, kako si sam u oporuci odabrao. Ivan Peranski imao je 4 djece: Jurja, Franju, Barbaru Sidoniju i Ivana Mihaela Dominika. Taj posliedni čini mi se bio je redovnik, kako se vidi iz oporuke Ivana Peranskog od god. 1679. (u mojoj zbirci T. III. br. 34). Barbara Sidonija baštini po smrti otčevoj Brlog, Trešćeno, Paradush i (Drežnik)? Bijaše udata za baruna Franju Krsta Delišimunovića rodjenog Jelačića častnika karlovačkog. Ovog je djed mu naime Krsto Delišimunović ne imajući djece god. 1676 posinio. Franjin otac bio je kapetan Ivo Jelačić. God 1636 bio je (Franjo) Krsto Delišimunović kapetanom žumberačkim.

God. 1701 19 prosinca dobije grofica Sidonija na podnesenu jur molbu od kralja Leopolda I. privilegij, da može sa svimi svojimi dobri gibivimi i negibivimi po volji razpolagati, jer inače (pošto ne imadjaše odvjetka) pripala bi po smrti dobra njezina fisku (moja zbirka, škrinjica br. 4)

Grofica Sidonija bijaše vrlo nabožna žena. Život svoj sprovodila je veoma skromno djeleći na sve strane milostinje i dobročinstva. Ona sagradi i kapelicu sv. Filipa i Jakova na brežuljku iznad Reštova. Pričaju ljudi, da je svaki dan pod veče običavala prošetati se na onaj brežuljak, te to mjesto toli joj se omili, da sagradi kapelicu. Ona stanovaše najviše u Paradushu i Brlogu.

Po prilici mjeseca travnja god. 1712. umrie suprug njezin Franjo Krsto Delišimunović. Ona pako ostavši udova i bez djece, učini 7. kolovoza 1712. oporuku u Paradushu pred izaslanici kaptola zagrebačkoga. Sva svoja imanja ostavi za zadušbine i to: Brlog, Trešćeno, Paradush, Drežnik i Turan. Brlog ostavlja onome, koji ga kupi i izplati naznačenu

---

nositi, nego voditi. Najednom speti ona njeku kućicu, pa ju odma sestrici pokaže: gledji — reče — kućicu onu, nije još daleko, tamo ćemo sigurno dobiti što za pojesti. Al kad one bližje toj kući, čuju još iz daleka njeku buku i viku, kako gospodar kuće viče valjda na sluge, a zatim ljutito podje u kuću, i lupi s vratima, da su svi prozori zazveketali i ciela se kuća stresla. Gledala to tužna ona djeca, što tuj biva, — i sama se bojala, ali glad čini sve zaboraviti, i prikučiv se kući Luca lagano otvori vrata, i oboje ulieze u kuću. Čim ih gospodar uoči, zaviknuo, što ga je grlo nosilo: što bi te rada, što tu tražite? Sirotna djeca tresuć se od straha ne mogahu ni riečce reči. Ljutito skoči sad taj gospodar na nje, i Luca jedvaj promuca: liepo vas prosimo u božje ime, da nam udielite malo kruha, već nismo ništa dva dana okusile.

— Mislio sam, zagrmi gospodar, da ste prosjakinje, kakvih imademo i ovdje dosta, pa netrebamo još tudjih, jedvaj da se hranimo sami, kamo li da hranimo još i druge. Nosite se, da vas nevidim! Sirote ljuto zaplakaše, ali bjesno nastavi gospodar: ne koristi vam to ništa, poznadem ja takve ptičice, neka vas roditelji hrane, a ne da vas puštaju okolo prosjakati. — Oh — zajeca Luca, — ne imamo sirote roditelja, umre nam otac i majka, ne imamo nikoga, smilujte nam se. — Da, nastavi gospodar, znadem ja, kad se djeca u prosjakanje puste, onda su dakako svedjer roditelji mrtvi, a to je samo izlika za prosjakanje. Nosite se — rekoh — ili sad bude druga! — Oh — progovori kroz plač još Luca, smilujte nam se, poginusmo od gladi, udielite nam samo križku kruha, Bog će vam platiti, — evo od gladi ne možemo dalje.

Mjesto samo odgovoriti, pograbi nečovječni gospodar djecu za ruke, i baci ih pred vrata. Kamo će, što li će sad — biedna djeca? Bačena onako nemilosrdno na cestu, zalievaše biedu svoju s toplimi suzami, i kad se gorko izplakaše, podignu oči Luca k nebu, i duboko uzdahnu: Gospodine — Otče nebeski — reče, pogledaj, pomozi! I srce od kamena bilo bi se smilovalo, ali nečovječni onaj kućni gospodar ne znade za milosrdje, a koliko imade još takvih kamenitih srdaca na zemlji! Podignuv dakle ona suzne oči, al imade što viditi. Nedaleko od kuće — na lancu vezan leži kraj svoje kućice — veliki garov, da čuva kuću, pred njim pladanj s mesom i ogromni komad kruha. — Gle — Marice, — zajeca tužno Luca, eno pseto ima svega dosta, a mi skapavamo od gladi, i nitko neće da nam se smiluje. Pokucali smo na ljudsko srce, a ono neće da nam pomože, ajde uztražimo smilovanja u nieme živine, možda nam bude bolja od ljudi. — Né — viknu Marica, ne, vidiš li, koliki je, pa će nas na komade raznieti, ako mu se približimo. Ne boj se — dragice — odgovori Luca, samo idi s menom. I podjoše bližje psu, koj ih milo gledaše, a ma samo da bi zamrmljao.

— Još ovakove goste sigurno ne vidje pa mu se svikoše, da se pogoste s njegovom hranom. Inače bila to ljutita psina, i nikomu nedade ma samo blizu, ali sada tako posta tiha, ljubezna, da njekuda već svojim pogledom i radostnim pozdravom, mahanjem, naime svoga repa, tužnu djecu sokoleć pozivaše, neka se slobodno pogoste kod njega. I djeca se zbilja osokoliše, i posjednu kraj garova, dieleći medjusobno onaj komad kruha, a pseto se stalo još oko njih militi, kao da jih nudi, neka se ne plaše, već slobodno jedu. Na to se sad naglo otvore vrata kuće, i gospodar skoči u sav mah gledajući onu djecu kraj psa, te u strahu, da im se što nedogodi, viknu kao biesan: natrag —

Neima sumnje, da će si Slovenci i Hrvati i na tom polju izvojšćiti vienac slave, kao što si ga izvojštiše jur na poljanah bojnih. Jer i tuj imadu umnih junaka, požrtvovnih prijatelja i jer na tom polju rade složno. Kad je Hrvat Ljudevit Gaj snažnom rukom digo stieg Ilirizmu, kriepko i nerazdružno stajaše mu uz bok Slovenac Stanko Vraz; a kad providnost božja dade hrv. narodu mecenu kraljevske darežljivosti, ne zaboravi ona ni na sloven. narod, da jedan i drugi uzmogne uspješno voditi kulturnu borbu, bez koje narodu života neima.

Dužnost je naša, da nastavljajuć kulturni rad, gojimo tu vjekovi zasvjedočenu medjusobnu ljubav i slogu naroda sloven. i hrvat. kao svetu vestalsku vatru i da ju vazda smatramo paladijem naše ljepše budućnosti; a isto je tako naša dužnost, da cienimo i štujemo zaslužne sinove naroda slov. i hrv., koji ko iz neba poslani heroji, pomažu narodu u težkoj borbi.

„Pokupski Sokol" vierno vrši jednu i drugu dužnost, od kako je savio svoje gniezdo u patriotičnom gradu Karlovcu: „Pokupski Sokol" upravio je prvi svoj let u Sloveniju, gdje se ju u Metlici srećio sa slov. „Sokolom" iz Rudolfova. „Pok. Sokol" radostno je poletio pr g. na svečanost 25godišnjice svojega starijega brata u bielu Ljubljanu i tuj pokazao pred cielim sloven. narodom, da on kao i sav hrv. narod duhom ljubavi i sloge prama njemu diše. Ljubav i sloga dignut će i ove godine krila „Pokupskog Sokola„ kad bude letio u Sloveniju k posveti barjaka „Dolenjskoga Sokola".

(Zatim je nastavio slov. jezikom.) 13. januvarija t. l. izvršil je „Pok. Sokol" tudi drugo svojo dolžnost. Ta dan je namreč pokazal narodu hrv. in slov., da ve ceniti in poštovati zaslužne može, ker imenoval je Vas, blagorodni gospod, v priznanje Vaših velikih zaslug, katere ste si predobili kot darežljiv podpornik kulturnoga napredka naših bratov Slovencev in kot iskren prijatelj „sokolske" ideje, svojim prvim častnim članom. Storil je to, da Vam izkaže dolžno čast in spoštovanje, storil je to, da bode celo svoje zivljenje imel v svojem prvem častnem členu uzoren vzgled čiste, darežljive ljubezni blazega srdca do domovine in naroda, storil je to, da tudi pri narodu hrv. zapiše v pomnik Vaše ime kot velicega domoljuba, storil je to, da utrdi in obnovi medsebojno bratovsko ljubezen in slogo med narodom slov. i hrv., ter s tem zopet nekoliko doprinese k zidanju idealnega mosta „za dve bratske grane, da u slogi prava si obrane".

Iz ovih je motiva učinio to „Pok. Sokol", te nas poslao ovamo, da Vam, blagorodni gospodine, u podkriepu toga uručimo ovu diplomu, moleći Vas, da ju blagohotno primite. Sretni smo i veseli, da vam tom prilikom u očigled Vašega imendana možemo izreći i naše osjećanje i tumačiti čuvstva toliko tisuća zahvalnih srdaca, iz kojih kipe danas vruće želje prama nebu: da Bog sačuva mnogo i mnogo godina zdrava, kriepka i sretna sloven. narodu u težkom boju takoga junaka, majci otačbini takoga sina, a nam tako uzornoga začastnoga člana, da Vas Bog čuvao Vašoj obitelji, Vašim prijateljem i štovateljem na radost, veselje i ponos Živio!

Ovaj su govor ostale tri deputacije često odobravajuć prekidale, a konačno kliknuše svi u jedan glas: Živio svečar!

G. Gorup zahvalio se toplimi riečmi na tom priznanju i na prekrasnoj, umjetnički izradjenoj diplomi, te medju inimi rekao, da su i njegove zaklade kamen za onaj „idealni most", koji je govornik spomenuo bio; jer ma da su one utemeljene u prvom-redu za Slovence, nisu izključeni djaci i učenice hrv. narodnosti iz Istre i hrvatskoga Primorja. Nadalje reče: Kod podjeljivanja štipendija bit će moja briga, da ih razdjelim u pet djelova, te ih po toj razdiobi dadem molitelјem i molitelјicam iz Štajerske, Koruške, Kranjske, Istre i hrv. Primorja.

Iza toga predstavio mu je starješina pojedine članove deputacije, s kojima se je ljubezno porazgovorio i rukovao.

(Konac sliedi.)

Brlog na Kupi i njegovi gospodari.

(Napisao Emilij Laszovsky).

V.

Iste godine 1713. 12. ožujka izdade grofica Sidonija Peranski udova Delišimunović obligatoriju vrhu 4979 for. 62 den. ljubljanskomu poštaru i kaptolskom (zagreb.) kvestoru Franji Antunu Milpoheru. — Nu i neki Žiga Znika kapetan ogulinski i žena mu Elisabeta Vukmerović imaii su u Brlogu upisano 1600 for. (u. z. T. VIII. B. 1.) Milpoher i Znika predadoše taj dug karlovačkomu generalu grofu Josipu Rabati barunu od Dornberga [gen. 1709—1731] dne 30. prosinca 1713. Tako dakle zaokupi Rabata Brlog i Trešćeno. — Kraljevski fiskus ustade proti Rabati, te mu naloži po vicekomešu Žigi Škerlcu 1. lipnja 1718., da napasti Brlog. — Rabata nepopusti već se pozivaše na to, da imade iz Brloga dobiti Milpoherov i Znikin dug. —

Sada započe parnica. Kr. komora odredi, da ima Rabata izplatiti Milpoherov i Znikin dug, a ujedno odredi esecuciju na Brlog. — Tako dodje do dražbe 10. ožujka 1722. na kojoj Rabata kupi Brlog za 11363 for. 40 den., dakako uračunan je u toj svoti i onaj od Milpohera i Znike dug. — Ovaj kup potvrdi kralj Karlo VI. godine 1723. 11. kolovoza. Ujedno potvrdi Brlog njemu i njegovim potomkom (utr. seu.) (u. z. T. III. Br. 40.)

Rabata nije vladao Brlogom, jer ga iste godine 21. prosinca prodade grofu Lovri Paradaiseru kapetanu Križanić Turna za 14000 for. — Godide 1732 22. studena bude Lovro grof Paradaiser umirovljen, (u. z. T. I. br. 63) te podje na svoje imanje Pogace u Kranjskoj. — God. 1730 nalazimo u Brlogu Hanibala grofa Paradaisera (u. z. T. I. br. 56), a kašnje Ernesta (1744 bio kapetan.) Što su bili Ernest i Hanibal grofu Lovri nemogu za stalno reći, nu bit će, da bijahu mu sinovi, ako ne Hanibal, to sigurno Ernesto. Kada je grof Lovro umro nemogu izvjestno reći, nu svakako prije god. 1740. još ove godine prodade Brlog Ernesto (1. travnja) grofu Benevenutu VII. Sigismundu Pazin, oberstaru i kapetanu slunjskomu i žumberačkom za 14000 for. Ugovor je sklopljen i verificiran pred kaptolom zagrebačkim (u. z. T. br. 44). Ernesta Paradaisera supruga bijaše Aloisia barunica Valvasor, a sin mu Karlo.

(Sliedi.)

Domaće i različite viesti.

(Anka Anzić †) učiteljica u Voloderu, umrla je ondje nakon odulje bolesti u 32. godini. Pokojnica bijaše rodom Karlovčanka i šurjakinja g. Gjure Klarića.

(Ferdo Krizmanić †) vlastelin u Mahičnom i gradjanin karlovački, umro je u 84 godini 28 o. mj. na svom imanju, te je pokopan 30. o. mj. velikim saučešćem obližnje inteligencije i tamošnjeg pučanstva. Pokojnik bijaše ugledan i štovan rodoljub, te ostavlja jedinicu kćer gdju Ceciliju barunicu Gušić.

(Katarina Minngazzi rodj. pl. Kušević †) udova c. kr. nadšumara umrla je 27. o. mj. u Ogulinu u 62 godini oplakivana od mnogobrojne obitelji.

(Antonija Spoja rodjena Koritnik †) suprupa vlastelina u Ribniku gosp. Janka Spoje. umrla je na svom dobru 28. o. mj. u 62. god., te je 30. o. mj. pokopana na župnom groblju u Lipniku.

(Sjednica utemeljitelja ovogradske ubožnice i bolnice) urečena 25. o. mj., obdržavana je pod predsjedničtvom gradonačelnika g. dr. Jordana uz prisuće liepoga broja utemeljitelja, koji su dopadnošću primili do znanja izvješće ravnateljstva, primariusa i blagajnika. Iza toga pristopilo se je izboru podravnatelja bolnice, te je izabran takovim ogromnom većinom glasova g. Lavoslav Roksandić, a u odbor izabrani su gg. Dragutin Korais i Josip Benić.

(Članom župan. obrtne oblasti) izabran je ovdašnji sapunar gospodin Antun Bunjata.

(„Zora") Jour-Fix dne 31. ožujka 1889. u pol 5 sati po podne. Program: 1. Mali mješoviti sbor. — 2. Verdi: „Bollero" udara na glasoviru gčna T. Buch. — 3. Nap. Špun: „Mati i sin", deklamuje gćna S. Komadina. — 4. Zajc: „Domovini i ljubavi", pjesma za tenor. — 5. Nessler: „Na razstanku" pjesma iz opere „Trompeter v. Säkkingen"; za krilni rog, svira g. J. Kreuzinger. — 6. Mali mužki sbor. — Ples.

(Svjetloslike) blagopok. kraljevića Rudolfa i kraljevne Stefanije svaka za se kabinet format 50 nvč.; vizit format 30. nvč.; slika male nadvojvodkinje Jelisave kab. format 60 nvč., visit format 40 nvč.; slika srbskog kralja Aleksandra I. i kraljice Natalije kab. form. 60 nvč.; visit format 40 nvč. po komadu prodaje knjižara I. Sagana u Karlovcu.

(Razsvieta grada Karlovca, Banije, Rakovca i kolodvora sa plinom.) Kako čujemo, zanima se neki strani poduzetnik (strukovnjak) za razsvietu grada Karlovca i susjednih občina Banije, Rakovca i kolodvora plinom, te bi bio voljan sve cievi i potrebne zgrade na svoj trošak sagraditi, ako mu bude dovoljan broj svjetiljaka osjeguran. Ovih dana poslati će svoju predstavku na poglavarstva grada Karlovca, Banije, Rakovca, zatim na c. kr mjestno vojničko zapovjedničtvo, c. kr. kadetsku školu i na ovdašnju želježničku postaju. — Preporučujemu što toplije poduzetnika podupriteti, gdje se prilika Karlovcu i susjed. im občinam pruža, bez ikakvog troška, jeftino do plinske razsvjete doći.

(Sajmište.) Naše sajmište ili „gmajna" trebalo bi takodjer ma kakovu njegu. U kasno doba godine puno je vode i blata, a ljeti nemožeš izbjeći groznoj upravo afrikanskoj pripeci. Goveda i drugo blago stoje ondje gotovo pol dana u najvećoj vrućini, nigdje nema zdenca, a valja uzeti na um, da ima tamo blaga dotjerana od Korduna. Valjalo bi i sajmište zasaditi stabaljem, namjestiti bar dva zdenca; jednog na rakovačkoj strani, drugi ovamo prama senjskoj cesti, a najbolje bi bilo po našem sudu, kad bi grad to sam izveo, pa bi sjegurno trgovci i kupci blaga rado u tu svrhu doprinieli po koju žrtvu, a grad bi poljepšao neki svoj predjel, a uz to bi prestala ona upravo grdna maltretacija uboge životinje.

(Trgovačko-obrtnička komora) u Zagrebu imadjaše 27. o. mj. svoju redovitu sjednicu, u kojoj su komorski viećnici gg. Stevo Borčić i Gjuro Gašparević predložili u ime karlovačkih trgovaca i obrtnika sliedeće:

1. da se zabrani kućarenje robom (suknom gotovimi odjeli, koje strani uzimajući mjeru, priugotavljaju u Beču i Pešti na uštrb naših trgovaca i obrtnika), zatim kućarenje južnim voćem izuzam (naranča, limunove, smokve), kao mendule, grožđjice, pistacije, maloga grožđja itd., kao što je ta zabrana već u krieposti u Zagrebu.

2. da se kolodvor karlovački, koj se za sada jošte uvjek provizorno nalazi na teritoriju obć. Banija, te koj u nijednom smjeru neodgovara niti najprimitivnijim zahtjevom, podigne na strani gradskog teritorija, kako je to u početku po upravi željeznice i obećano bilo, te usljed kojega obećanja je i gradska obć. karlovačka potrebno zemljište za dovozne ceste kolodvoru badava prepustila. — Umoljava se komora da u tu svrhu potrebne korake preduzme.

3. Umoljava se komora, da uznastoji, kako bi se imenovao činovnik, koj bi imao pregledati želježničke tovarne listove u pogledu pravoga zaračunavanja tovarne pristojbe.

4. U probit ovozemnih kiselih voda predlaže se, neka komora izhodi kod zemaljske vlade, da se od inozemnih i cislajtanskih kiselih voda smije u ime uvoznine